

Cesta po Kyrgystánu 16. 7. – 6. 8. 2011

Kyrgystán je jedna ze středoasijských republik. Je čtyřikrát větší než Česká republika. Má 5 milionů obyvatel. Je to země vysokých zasněžených hor, rozlehlých pastvin, pracovitých žen s vlasy hluboko pod pás a muži, kteří vypadají, že se na koních narodili.

Do této země jsme se vydali spolu s kolegy, dobrovolníky o. s. Alterra.

Je to cesta, na kterou jsme se připravovali od založení této neziskové organizace. Vysněná cesta po Kyrgystánu.

Odlet je ve 20 hodin z Ruzyně přes Moskvu. Let byl sice dlouhý, ale klidný a příjemný. Po pěti hodinách strávených na letišti Šerementěvovo v Moskvě, pokračujeme ráno v 7 hodin. V cíli, na letišti Manas v Biškeku, jsme ve 13 hodin, vše místního času.

První týden se nese ve znamení naší aklimatizace, poznávání země, místních lidí a jejich kultury. Vzhledem k tomu, že jsme čtyři, vezmeme si taxi a jedeme na sever země k druhému největšímu horskému jezeru na světě, Issyk Kol. Cestou se zastavíme v Čolpon Atě, kde se přespíme jednu noc. Toalety jsou na druhém konci zahrady a sprcha je venku za kovovou zástěnou. Ajaj, voda je studená, ale rychle si zvykáme a hospodyně nás zve k bohatě prostřenému stolu. Nazítří, spolu s průvodkyní, se podíváme na Petroglyfy, což je kamenné přírodní muzeum. Je zde tisíce kamenů, na kterých jsou namalovány výjevy ze života Kyrgyzů. Pastevci, koně, kozy. Dozvídáme se, že se zde kdysi dávno konaly šamanské rituály.

Poté, co vyzkoušíme na vlastní pěst, tedy vlastní nohy, studenou vodu jezera Issyk Kol, odjíždíme do Karakolu. Je to známé místo, odkud vyrážejí všechny horolezecké výpravy, které směřují do východního pohoří Ťan Šanu.

Naše cesta ale vede do údolí Altynarašan. Prý cesta na čtyři hodiny. Těžké krosny, náročný terén, nezvyklá nadmořská výška a překrásná příroda způsobily, že do údolí dorazíme až za sedm hodin. Cestou vnímáme okolní hory, nádhernou modrozelenou vodu v řece a potkáváme místní obyvatele, muže na koních, stáda koní, ovcí a koz. Všichni se na nás usmívají a velice rychle a ochotně navazují kontakt. Zajímají se o naši pouť, odkud jsme a jak dlouho se zde zdržíme. Hlavně, jak se nám zde líbí a chlubí se ekologickým prostředím, na které jsou tak hrdí. Myslím, že mají být na co hrdí.

A to je teprve začátek. Později zjistíme, že kdykoliv někoho potkáme, všichni se o nás a naši cestu budou zajímat. Každý zná Českou republiku a její historii. Lidi zde jsou vzdělaní a chytrí. Velice dobře mluví rusky. Jejich mateřským jazykem je kyrgyzský jazyk. Ruský jazyk se učí již od první třídy.

V údolí Altynarašan se setkáváme s Valentinem, mužem z Ukrajiny, který zde žije již mnoho let. Mimo to, že zde ubytovává turisty a vaří pro ně, zabývá se i humanitární činností. Pomáhá postiženým dětem z dětského domova v Karakolu. Pořádá pro ně letní pobyty v údolí a vyjíždíky na koních.

Po dvoudenním pobytu zde, se nám ani nechce odcházet. Byli jsme se podívat na dalších jezerech v horách a potkávali honáky a velká stáda koní, ovcí a koz, která se zde v celém údolí popásají, aby na podzim sešli do údolí, kde přečkají zimu. Kyrgyzové v údolí pobývají v jurtách, typických tradičních kruhových obydlích. Dříve v těchto příbytkách trávili celý svůj život, dnes už se na zimu stěhují do svých domů ve městech. Také jsme se koupali v lázních, kde jsou horké prameny. Tato voda je léčivá a zdejší prameny jsou hojně navštěvovány.

Po sestupu do Karakolu se přesouváme na jižní stranu jezera Issyk Kol do Aktěreku. Přivítá nás velice milá rodina, která nás bohatě pohostí. „Host do domu, Bůh do domu“, přísloví, které snad vymysleli v těchto krajích. Sjíždí se celá rodina, vzdálení příbuzní, kteří přijíždějí zdaleka, aby s námi strávili pár hodin v družném rozhovoru. Na stole se nacházejí typická kyrgyzská jídla, bešparmak, plov, chleba, med, smetana, máslo a marmeláda. Je to příjemný večer a dozvídáme mnoho zajímavostí o zdejších lidech. O jejich životě, vzdělání, zvycích a velkém nedostatku práce. V Kyrgystánu je v současné době 80% nezaměstnanost.

Z Aktěreku následující den vyrážíme do hor na koních. Strávíme tady dva dny. Naše pocity jsou rozporuplné, neboť nikdo z nás není jezdec. Nicméně nadšení vyrovnává tyto naše nedostatky. S radostí a nejistotou se chopíme otěží a vyjíždíme za dobrodružstvím do zdejších hor. Dostáváme se do nadmořské výšky 3900 m n. m. Cestou nám svítí sluníčko, prší, a je velká bouřka. Počasí se rychle mění. Přes den je horko, ale větrno a v noci je velká zima.

Ani o této rodiny se nám moc nechce a loučí se nám, vzájemně velice těžko. Pokračujeme do Tamgy, kde jsou vojenské lázně Kyrgyzské republiky. Jsou známé tím, že zde nějaký čas pobýval i první kosmonaut J. A. Gagarin. Městečko je ponuré a plno obchodů, které zde byly provozovány za SSSR, už jsou zavřené a vybydlené. Cestou do Balikči se ještě zastavujeme u Mrtvého jezera, kde se i vykoupeme. Je to opravdu legrace, když plaveme a jsme jako korkové zátky. Nohy se vznášejí nad vodou.

Následující týden se věnujeme našemu hlavnímu úkolu v této zemi, a to návštěvám v dětských domovech.

Z Balikči odjíždíme s pánem, který nás doveze až do Narynu. Je to velké město na jihu země. Protéká tudy široká a dravá řeka stejnojmenného názvu. Kolem se tyčí suché bílé skály. Jsou úplně jiné, než na severu.

To ale vidíme až ráno po rozednění. Do Balikči jsme přijeli v noci kolem jedné hodiny a tak jsme rozdělali stan v parku, na doporučení našeho řidiče. Bylo to bezpečné a po probuzení vylézáme ze stanu a s údivem sledujeme místní lidi na procházce a děti, které si zde hrají. Nikoho ani neudivuje, že zde nocujeme.

Dopoledne se setkáváme se zástupcem ředitele místního internátu pro děti sirotky. Bohužel už začaly prázdniny a děti se rozjely ke svým příbuzným na celé léto. Podíváme se po pokojích, abychom se mohli domluvit, jak zde můžeme pomoci. Děti bydlí po dvanácti na pokojích. Mají zde palandy.

Vidíme nové postele, matrace, dveře. Dokonce i nové záchody a umývárny. Pomoc zde již poskytla jistá švýcarská humanitární organizace. Do školy se nedostaneme. Prý je zamčená a tento člověk nemá klíče. Navštívíme i kuchyň, která by nutně potřebovala nové zařízení. Kamna na vaření pro velké množství dětí a také míchací stroje na těsto. Nechají nás zde přespat a druhý den pokračujeme dál. Dál po řece Naryn směrem na východ do hor. Přespáváme u známých, se kterými jedeme výš do hor. Pohoštění v jurtě je prostě úžasné. Kumys, kobydí mléko, airan, kurut, výborný čaj s mlékem a medem. Chudák žaludek. Všichni obdivujeme malé dvouleté dítě, které jezdí na koni. V této zemi běžné. Cestou na vycházce nás žena hostitele seznamuje s místními léčivými bylinami. Sem do hor přijíždí lidé z velkých měst, aby zde podstoupili léčivé kůry. I zde tedy jsou přepracovaní lidé ☺. Užívají si čistého vzduchu, pijí kumys, jedí plov a další vybrané pochoutky.

Naše cesta se pomalu blíží k závěru a tak se, bohužel, přesouváme na sever, kde chceme navštívit další dětský domov. Opět přejíždíme Balikči, což je cestovní křižovatka na okraji jezera Issyk Kol. Odsud pokračujeme na Son Kol. V překladu Poslední jezero. Podle reklamních materiálů je tam krásně a tak plánujeme, že se u jezera zdržíme alespoň dvě hodiny. Vykoupeme se a uijeme si krásné odpoledne. Skutečnost je ale jiná. Jak stoupáme vysoko do hor, začíná se počasí kazit. Z letního vedra přijíždíme do zamračeného studeného počasí. Začne pršet a déšť se mění ve sněh. Přestane padat, když dojedeme na místo. Je ale větrno a mrholí. Je tu plno jurty, koní a stád. Temné těžké mraky na obzoru se vysmívají našemu nápadu, vykoupat se. Uděláme pár fotek a rychle vlezeme do auta a odjíždíme z tohoto místa. Jak sjíždíme do údolí, počasí se vyjasňuje a je i teplo. Cestou se dozvídáme, že náš cíl je nedaleko Biškeku, v Krasnoj Riečke. Je to internát pro postižené děti- sirotky. Paní ředitelka je velice milá. Vzhledem k tomu, že přijíždíme pozdě večer, rychle nás seznamuje s nejnutnějším a ukazuje, kde budeme spát. Domluvíme se na druhý den, že nás provede po celém areálu a že se seznámíme s dětmi, které neodjeli na prázdniny ke svým příbuzným. Zajistí nám i stravování.

Po noci se seznamujeme, jak to tu chodí. Děti jsou velice poslušné. Podílí se na chodu domova. Jedna skupina uklízí, druhá pomáhá v kuchyni a třetí je na rozcvičce. Je vidět, že jsou nadšení naší návštěvou. Děti jsou veselé a upovídané, rádi se fotografují a neustále pózují. Děvčata jako modelky,

chlapci ukazují své svaly. Hned chtějí vidět, co jsme nafotili a jeden přes druhého povídají, jsou jako hejno vrabčáků. V domově hodně pomáhají a podílejí se tak na svém okolí a prostředí. Pěstují zde květiny, zeleninu a jsou zde i ovocné stromy. Po příchodu paní ředitelky se navzájem více seznamujeme a poté nás provází po škole a pokojích. Učebny jsou vybavené staršími věcmi, které by potřebovaly obměnit, a prostředí je v zoufalém stavu. Všudypřítomná vlhkost, zanechává nevratné změny a poškozují zdi, podlahy. Ty pak místama chybí. Ve škole jsou dílny, šicí, truhlářská, dílna první pomoci. Děti se učí i historii své země, číst a psát, zpívají a tancují. Prostě se připravují na svůj budoucí život. Na praktický život, který mohou v rámci svých možností využívat. Některé trpí těžkou anémií, další pak vrozenými vadami. I tak se snaží žít a pomáhat, jak mohou.

Celý den trávíme s dětmi, abychom poznali, jak žijí, co se jim líbí a čím se zabývají. Jejich život je těžký. Většina z nich nemá žádnou rodinu. Paní ředitelka se ale snaží, aby jim našla alespoň náhradní domov a zde vytvořila co nejlepší místo, kde mohou dobře žít.

Ještě přespíme jednu noc a dál putujeme, blíže k Biškeku. Vzhledem k tomu, že nám zbývá ještě pár dní, navštívíme lázeňské město v horách Issyk Ata. Prší a prší. Je zima a velice nevlídno. A to nám říkali, jaké to je krásné město. Spíš hrůza. Druhý den ale vysvitne slunce, a když vidíme okolní krajinu, říkáme si, že měli pravdu. Je tu opravdu krásně. Uděláme si výlet k nedalekému vodopádu, a když je tak nádherně, pokračujeme dál do hor. Vidíme další stáda koní a tak jen vzpomínáme na naši cestu do hor na koních. Poslední rozloučení s horami, poslední pohled na dlouhou a divokou řeku. Zítra nás čeká rozpálené město. Odjíždíme do Biškeku.

V Biškeku se ubytujeme v hotelu Kazachstán. Je zde evropské prostředí. Toalety, sprchy, restaurace... radši bychom toalety na zahradě, sprchy se studenou vodou, ale nádherné prostředí vysokých hor, stáda koní a lidi s hlubokými vráskami na obličejích z drsného prostředí hor. Už nyní se nám stýská po jejich bezprostředním a srdečném chování, po jejich upřímné pohostinnosti.

Jeden den na Ošském bazaru nám řekne, že čínské výrobky jsou všudypřítomné. Trochu se musíme porozhlédnout, než najdeme tradiční výrobky Kyrgyzů. A tak nakoupíme dárky domů a ještě poslední noc v hotelu. Druhý den odlétáme. Na letišti proběhlo vše, tak jak má být a v pořádku nastupujeme do letadla. Chtěli jsme ještě vidět hory z výšky, je ale zataženo. Hory, lidé a celá země je uložena hluboko v našich srdcích. Večer ve 20 hodin usedáme na letišti v Praze.

Jsme doma.

Napsala Václava Přistoupilová dobrovolník o. s. Alterra